

חטיבת תכנון וכלכלה

רשות המסים

ה-1%

2021-2013

ד"ר עופר רז-דרור^φ

רו"ח עופר כהן^ψ

סדרת מחקרי מדיניות

אוגוסט 2024

---

^φ סמנכ"ל תכנון וכלכלה, רשות המסים; האוניברסיטה העברית בירושלים. להערות: oferdr@taxes.gov.il

^ψ חטיבת תכנון וכלכלה, רשות המסים.

תקציר

במסמך זה אנו מפרטים על הכנסותיהם של ה-1%, המאיון העליון, בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל בשנים 2013-2021.

היקף ההכנסות של המאיון העליון עומד על כ-100 מיליארד ₪ בשנה, ההכנסה המינימלית הנדרשת על מנת להיחשב במאיון העליון עמדה במוצע על 1.4 מיליון ₪ לשנה, וההכנסה הממוצעת עמדה על כ-4 מיליון ₪. בשונה משאר האוכלוסייה, המאופיינת בדומיננטיות של הכנסות מעבודה, כשני-שליש מההכנסות של המאיון העליון נובעות מהכנסות הוניות – במוצע, כמחציתן מקורן בהכנסות הוניות פירותיות (דיבידנד, ריבית, שכר דירה וכו'), ומחציתן השנייה מרווחי הון ממכירת נכסים.

התפלגות ההכנסות בתוך המאיון העליון מאוד לא שוויונית. האלפיון העליון מחזיק במחצית ההכנסות של המאיון העליון, והרבבון העליון מחזיק במחצית ההכנסות של האלפיון העליון (וכרבע מהמאיון העליון). בנוסף, ההכנסות ההוניות הופכות לדומיננטיות יותר עם הגידול בהכנסה בתוך המאיון העליון.

סך המס (מסים ישירים על יחידים) הממוצע המשולם על ידי המאיון העליון עומד על כ-25 מיליארד ₪ בשנה, המהווים כ-9% מכלל הכנסות המדינה ממסים.

שיעור המס האפקטיבי הממוצע של המאיון העליון עומד על כ-26%. שיעור מס נמוך יחסית הנובע בין היתר מהדומיננטיות של מרכיב ההכנסות ההוניות בתמהיל ההכנסות של המאיון העליון. עם זאת, אנו רואים שיפור במרכיב רגרסיבי זה בתקופה שנבחנה. בשנת 2013 עמד שיעור המס האפקטיבי על 22.7% ועלה באופן הדרגתי יחסית עד ל-28.7% בשנת 2021.

מן הנתונים עולה גם כי קיימת רגרסיביות בשיעורי המס האפקטיביים בתוך המאיון העליון. כך, בעוד שיעור המס האפקטיבי של המאיון העליון ללא האלפיון העליון (P99-P99.9) עומד על כ-29%, שיעור המס האפקטיבי הממוצע באלפיון העליון ללא הרבבון העליון (P99.9-P99.99) עמד על כ-23% ושיעור המס האפקטיבי הממוצע ברבבון העליון (P99.99-P100) עמד על כ-21%. נציין כי הפערים הרגרסיביים הללו מצטמצמים חלקית במהלך התקופה שנבחנה.

משילוב עם נתוני הלמ"ס על כלל הכנסות משקי הבית בישראל אנו מחשבים כי חלק המאיון, האלפיון, והרבבון העליונים מתוך כלל הכנסות משקי הבית לפני מס עומדים במוצע על 15%, 7.4% ו-3.6%, בהתאמה. לאחר מס הם עומדים על 13.2%, 6.8% ו-3.3%, בהתאמה.

מהשוואה בינלאומית שערכנו לנתונים אלה עולה כי ישראל מאופיינת בשיעור גבוה יחסית של הכנסות המאיון העליון מתוך כלל הכנסות משקי הבית בישראל לפני מס ואחרי מס. בפרט, צמצום חלקו של המאיון העליון באמצעות מערכת המס הוא נמוך יחסית. מההשוואה הבינלאומית עולה כי מבחינת חלקו של המאיון העליון בכלל ההכנסות, המהווה מדד מרכזי למדידת אי-שוויון בכלכלה, אנו נמצאים בין המדינות האירופאיות לבין המדינות ביבשת אמריקה (צפון, מרכז ודרום). בנוסף, מידת הפרוגרסיביות של מערכת המס, המבוטאת במידת

צמצום חלקו בהכנסות של המאיון העליון, היא נמוכה, ודומה יותר למדינות ביבשת אמריקה מאשר למדינות האירופאיות.

1. הקדמה

בעבודה זו אספנו נתונים על ה-1% הישראלי. ה-1%, המאיון העליון, הם בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל. במסמך אנו מפרטים את מבנה ההכנסות הייחודי שלהם, ואת השינויים בו בשנים 2013-2021. כמו כן אספנו את תשלומי המסים של אוכלוסייה זו, אנו מחשבים את שיעור המס האפקטיבי מכל המקורות, ומציגים השוואה בינלאומית של שיעור הכנסתם של בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר מתוך כלל הכנסות משקי הבית, לפני ואחרי מס.

לפירוט ההכנסות של הפרטים בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל יש ערך רב למדיניות המס, ועל כן אנו מבקשים לייצר פרסום עתי (וזוהו הראשון שבהם) אשר עוקב אחר התפתחות ההכנסות ותשלומי המס של בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר. בעולם, פרסומים אלה נערכים כבר שני עשורים, אך בישראל עד כה היו רק פרסומים ספורדיים וחלקיים.¹

כלל ידוע בבניית מערכת מס הכנסה הוא – "פרוגרסיביות מערכת המס" – במדינות המפותחות זהו כלל בסיסי, ככל שהכנסת הפרט גבוהה יותר כך שיעור תשלום המסים מתוך הכנסתו עולה. ואכן, המס על הכנסה מעבודה, שהוא המס העיקרי על הכנסת הפרטים, עולה עם ההכנסה. בישראל, בהכנסה נמוכה תשלום המס הוא נמוך מאוד ולעיתים אף שלילי, ובהכנסה של עשרות אלפי שקלים ומעלה לחודש, שיעור המס השולי על עבודה מגיע ל-50% מן ההכנסה. ואולם, זהו אינו המצב אצל בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר. חלק משמעותי מהכנסות ה-1% הוא הכנסות הוניות שבהן לא נהוג מיסוי פרוגרסיבי, ולפיכך, רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס נשחקת דווקא אצל בעלי ההכנסות הגבוהות ויש חשיבות להבין את היקף התופעה והאם המצב עולה בקנה אחד עם מדיניות המס.

בפרט כאשר אנו מבקשים למדוד את האי-שוויון במשק, הן לפני תשלום המס והן לאחריו, ללא החלק העליון של התפלגות ההכנסות מדידות האי-שוויון אינן שלמות ומוטות כלפי מטה.

יתרה מכך, עקב ייחודיות מקורות ההכנסה של ה-1%, ובפרט של ה-0.01%, הרבבון העליון, קשה לאמוד את היקפי ההכנסות של בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר ללא נתונים מינהליים. ידוע כי בסקרים קשה מאוד לתפוס את בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר, ועל כן החלק העליון ביותר של התפלגות ההכנסות פעמים רבות חומק מתחת לראדאר.

---

¹ לפרסומים קודמים בישראל בנושא זה ראו: "אי שוויון בהכנסות הגבוהות בישראל", שי גילת, אורן דניאלי ודור לבנטר (2023); "התפלגות הכנסות ואומדן הכנסות המדינה מהטלת מס חד פעמי על המאון העליון", חדוה קפלינסקי, מרכז מידע ומחקר של כנסת ישראל (2021). אנו סבורים כי מאגר הנתונים העומד בבסיס מסמך זה הוא המקיף ביותר.

2. תיאור הנתונים

בסיס הנתונים המינהלי בו אנו עושים שימוש בעבודה זו כולל נתוני הכנסות ותשלום מסים של בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל. הנתונים מבוססים על דיווחי הפרטים שהכנסתם מעל 650 אלף ₪ לשנה, המחויבים החל משנת 2013 בדיווח מפורט של הכנסותיהם והכנסות בן או בת הזוג הרשום שלהם (טופס 1301). על מנת לשקף תמונה מלאה של הכנסות הפרטים השלמנו את הדיווחים ברווחי ההון² והשבח על נכסי מקרקעין.³ מכיוון שמרבית ההכנסות ההוניות מדווחות כהכנסות משק הבית, בחרנו להראות את הנתונים מקובצים למשקי בית.⁴ בכל שנה גזרנו 1% ממשקי הבית בישראל שהם בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר באותה השנה.⁵

3. הכנסות המאיון העליון – ה-1%

בלוח 1 אנו מפרטים את סך ההכנסות של ה-1% על פני השנים, ממוצע למשק בית ומינימום הכנסה שנתית הנדרשת כדי להיכלל במאיון העליון בישראל. היקף משקי הבית הנכללים במאיון העליון נע בין 23-28 אלף משקי בית בשנה בהתאם לסך משקי הבית בישראל. סך ההכנסות השנתי של המאיון העליון בשנים 2013-2021 נע בין 67-152 מיליארד ₪, בממוצע עמד על כ-100 מיליארד ₪ בשנה וסך הכל כ-890 מיליארד ₪ בשנים 2013-2021.⁶ ההכנסות הממוצעות של משק בית במאיון העליון עמדו בממוצע על 3.9 מיליון ₪ לשנה. ההכנסה המינימלית הנדרשת על מנת להיחשב במאיון העליון עמדה בממוצע על 1.4 מיליון ₪ לשנה, ונעה בין 1.1-1.7 מיליון ₪ בשנה.

הכנסות משקי הבית במאיון העליון עולות בהדרגה עם השנים בקצב ריאלי ממוצע של כ-6% לשנה. יוצאת דופן היא שנת 2017, בה נרשמה קפיצה חדה בהכנסות המאיון העליון – 66%

---

² חוסר מסוים הקיים בנתונים מקורו בניכוי במקור במוסדות פיננסיים על הכנסות הוניות של פרטים המחזיקים במניות דרכם ואשר אינם מגישים דוח הכנסות שנתי.

³ חוסר משמעותי הקיים בנתונים המנהליים של רשות המסים הוא בשבח על מקרקעין. להבנתנו השבח המדווח לרשות המסים הוא השבח החייב במס שבח. כתוצאה מפטורים בהיקפים גדולים במכירת דירות, הרי שחלק משמעותי מהכנסת הפרטים שמקורו בשבח מקרקעין שמומש אינו מדווח.

⁴ בספרות אין העדפה ברורה למדידת פרט או משק בית. פיקטי וסאאז, החוקרים המרכזיים בתחום זה, העדיפו את רמת הפרט. אמנם המס על עבודה בישראל הוא ברמת הפרט, אך מכיוון שהיחידה הכלכלית המהותית היא משק הבית ומכיוון שהמסים על הכנסות מהון רובם מוטלים על הכנסות משק הבית, בחרנו במשק הבית כיחידת הניתוח.

⁵ נציין כי בספרות נהוג לעתים להוציא הכנסות מרווחי הון בעת יצירת דירוג משקי הבית. מכיוון שבמאיון העליון, ויותר מכך באלפיון העליון וברבבון העליון, ההכנסות מרווחי הון הן הכנסות מרכזיות של משקי הבית, לא ניתן לטעמנו להתייחס אליהן באופן כולל כהכנסות חד-פעמיות שאינן משקפות מקורות הכנסה מתמשכים.

⁶ כל הנתונים במסמך זה הינם במחירי 2021, אלא אם נכתב אחרת. הכנסות במסמך זה הן הכנסות לפני מס, אלא אם נכתב אחרת.

יותר משנת 2016 ומשנת 2018. קפיצה זו נוצרה עקב מבצע חריג במיסוי דיבידנדים שנערך בשנת 2017.⁷

לוח 1: הכנסות המאיון העליון בישראל, 2013-2021, מחירי 2021

שנה	משקי בית (אלפים)	רף מינימום (מיליוני ₪)	הכנסה ממוצעת (מיליוני ₪)	סך הכנסות (מיליארדי ₪)
2013	23.1	1.1	2.9	67.5
2014	23.6	1.2	3.2	75.1
2015	24.1	1.2	3.5	83.4
2016	24.7	1.3	3.7	91.6
2017	25.1	1.7	6.1	152.3
2018	25.9	1.4	3.5	90.8
2019	26.7	1.4	3.6	97.2
2020	27.1	1.4	3.9	105.5
2021	27.7	1.6	4.7	129.2
ממוצע	25.3	1.4	3.9	99.2

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה

3.1 הכנסות אלפיון העליון – ה-0.1%

בלוח 2 אנו מפרטים את סך ההכנסות של האלפיון העליון (0.1%) על פני השנים, ממוצע למשק בית ומינימום הכנסה שנתית הנדרשת כדי להיכלל באלפיון העליון בישראל. האלפיון העליון בישראל כולל בשנים 2013-2021 כ-2.3-2.8 אלף משקי בית בשנה. סך ההכנסה השנתית הממוצעת של האלפיון העליון היא כ-50 מיליארד ₪ ונע בטווח 33-81 מיליארד ₪ לשנה. ההכנסות המצטברות של האלפיון העליון בשנים 2013-2021 עמדו על כ-440 מיליארד ₪. כך, האלפיון העליון המהווה 10% מהמאיון העליון מחזיק בכמחצית מסך ההכנסות של המאיון העליון. בממוצע, משק בית באלפיון העליון הוא בעל הכנסה שנתית של כ-19 מיליון ₪. רף הכניסה לאלפיון העליון עומד בממוצע על הכנסה שנתית של 5.6 מיליון ₪, פי 4 מרף הכניסה למאיון העליון.

גם באלפיון העליון, 2017 הינה שנה יוצאת דופן עקב מבצע חלוקת הדיבידנד, הן בגידול בהכנסה הממוצעת והן בגידול ברף המינימום.

⁷ להרחבה בנושא זה, ראו: "רווחים לא מחולקים ולא ממוסים", רז-דרור וימיני, רשות המסים, 2024.

לוח 2: הכנסות האלפיון העליון בישראל, 2013-2021, מחירי 2021

שנה	משקי בית (אלפים)	רף מינימום (מיליוני ₪)	הכנסה ממוצעת (מיליוני ₪)	סך הכנסות (מיליארדי ₪)
2013	2.3	3.9	14.5	33.5
2014	2.4	4.5	14.9	35.3
2015	2.4	4.8	16.9	40.8
2016	2.5	4.9	19.3	47.8
2017	2.5	9.4	32.2	80.8
2018	2.6	5.0	16.2	41.9
2019	2.7	5.2	16.9	45.2
2020	2.7	5.4	18.8	51.1
2021	2.8	7.2	22.8	63.2
ממוצע	2.5	5.6	19.3	48.8

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה

3.2 הכנסות הרבבון העליון – ה-0.01%

בלוח 3 אנו מפרטים את סך ההכנסות של הרבבון העליון (0.01%) על פני השנים, ממוצע למשק בית ומינימום הכנסה שנתית הנדרשת כדי להיכלל בו. רף ההכנסה הנדרש על מנת להיכלל ברבבון העליון, עשירית הפרומיל ממשקי הבית בישראל, עומד בשנים 2013-2021 בממוצע על כ-33 מיליון ₪ לשנה (בטווח 24-49 מיליון ₪ לשנה), פי 6 מרף ההכנסה לאלפיון העליון, ופי 23 מרף הכניסה למאיון העליון.

ההכנסה השנתית הממוצעת ברבבון העליון עומדת על כ-93 מיליון ₪. סך ההכנסה של כ-250 משקי בית הנכללים בכל שנה ברבבון העליון עומד על כ-23 מיליארד ₪ בשנה, ו-210 מיליארד ₪ בכל התקופה. כלומר, ההכנסה של הרבבון העליון, המהווה 10% מהאלפיון העליון, מהווה כמחצית מההכנסה של האלפיון העליון. כמו כן, ההכנסה של הרבבון העליון, המהווה אחוז אחד (1%) מהמאיון העליון, מהווה כרבע מההכנסה של המאיון העליון.

גם ברבבון העליון ניתן לראות את השפעתו של מבצע הדיבידנד בשנת 2017. עוד עולה כי בעקבות המבצע, ההכנסה הממוצעת למשק בית ברבבון העליון, הנסמכת בין היתר על תשלום דיבידנד, נפגעה בשנים לאחר 2017.

לוח 3: הכנסות הרבבון העליון בישראל, 2013-2021, מחירי 2021

שנה	משקי בית (אלפים)	רף מינימום (מיליוני ₪)	הכנסה ממוצעת (מיליוני ₪)	סך הכנסות (מיליארדי ₪)
2013	0.23	23.8	76.2	17.6
2014	0.24	25.2	70.7	16.7
2015	0.24	27.6	84.0	20.2
2016	0.25	35.5	100.4	24.8
2017	0.25	49.5	157.2	39.5
2018	0.26	28.5	75.1	19.4
2019	0.27	30.6	77.3	20.6
2020	0.27	31.6	93.9	25.4
2021	0.28	41.2	98.5	27.3
ממוצע	0.25	32.6	92.8	23.5

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה

4. התפלגות ההכנסות ב-1%

שלא כמו ב-99% ממשקי הבית שלהם ההכנסות מעבודה⁸ מהוות את רוב רובה של הכנסתם הכספית, ה-1% מאופיין בשיעור גבוה של הכנסות הוניות. בלוח 4 להלן אנו מפרטים את הרכב ההכנסה של ה-1% - מעבודה (הכנסה ממשכורת, מקצבה, ממשלח יד ומעסק), מהכנסות הוניות (הכוללות הכנסות הוניות פירותיות (דיבידנד, ריבית, שכירות וכו') והכנסות הוניות מרווחי הון (מכירת נכסים כגון, מניות, אופציות ונכסי נדל"ן)) וכן הכנסות אחרות אותן אנו מתקשים לסווג בין הכנסה מעבודה ובין הכנסה מהון.⁹ ההכנסות מעבודה עומדות בממוצע למשק בית במאיון העליון על 1.2 מיליון ₪, בכלל השנים עומדות ההכנסות מעבודה במאיון העליון על 269 מיליארד ₪, כ-30% בלבד מההכנסות.

ההכנסות ההוניות בממוצע למשק בית עומדות במשך התקופה הנבדקת על סכום כפול מההכנסות מעבודה – 2.4 מיליון ₪, והתנודתיות בהן רבה יותר, בפרט בשנת 2017 בה ההכנסות הגדולות מדיבידנד הגדילו את ההכנסה ההונית הממוצעת לכפי 2 מהממוצע הרב

⁸ הכנסה מעבודה כאן משמעותה "הכנסה מיגיעה אישית".

⁹ הכנסות אחרות אלו כוללות הכנסות פטורות, הכנסות מנאמנות והכנסות מהגרלות והכנסות ממקורות אחרים שלא

שנתי - 4.6 מיליון ₪ למשק בית. בסך הכל עומדות ההכנסות ההוניות בכל התקופה על 62% מכלל ההכנסות.

בנוסף להכנסות אלו, כ-8% מההכנסות, 0.3 מיליון ₪ לשנה למשק בית, התקשנו לסווג כהכנסה מעבודה או כהכנסה הונית, לרוב כתוצאה מכך שהנתון הרלוונטי כולל גם הכנסות הוניות וגם הכנסות מעבודה. לפיכך, תחת הנחה שכמחצית מההכנסות האחרות הן הכנסות הוניות וכמחצית הכנסות מעבודה, הרי שבמאיון העליון כשליש מההכנסות הן מעבודה וכשני שלישי הכנסות מהון.¹⁰

עוד עולה מן הנתונים עליה הדרגתית בשיעור ההכנסה מהון מכלל ההכנסות של המאיון העליון, מ-48% בשנת 2013 ל-66% בשנת 2021 (מלבד שנת 2017).

לוח 4: התפלגות הון ועבודה, המאיון העליון, מיליוני ₪ למשק בית, מחירי 2021

שנה	הכנסה מהון	הכנסה מעבודה	הכנסה אחרת	הכנסה כוללת
2013	1.4	1.1	0.4	2.9
2014	1.8	1.1	0.3	3.2
2015	2.0	1.1	0.4	3.5
2016	2.2	1.2	0.3	3.7
2017	4.6	1.1	0.3	6.1
2018	2.0	1.3	0.3	3.5
2019	2.1	1.3	0.3	3.6
2020	2.3	1.3	0.3	3.9
2021	3.1	1.3	0.3	4.7
ממוצע	2.4	1.2	0.3	3.9

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

מהנתונים גם עולה כי שיעור ההכנסות ההוניות מההכנסה הכוללת של משק הבית הולך ועולה עם ההכנסה בתוך המאיון העליון. בלוח 5 להלן אנו מפרטים את שיעור ההכנסה מהון ועבודה בכל שנה לשלוש קבוצות משקי הבית שאינן מכילות זו את זו: (א) המאיון העליון ללא האלפיון העליון (P99-P99.9); (ב) האלפיון העליון ללא הרבבון העליון (P99.9-P99.99); (ג) הרבבון העליון.

¹⁰ אנו סבורים שניתן לשייך את מרבית ההכנסות האחרות כהכנסות הוניות, או לפחות כהכנסות שאינן הכנסות מעבודה. (א) חלק ניכר מההכנסה האחרת מקורו בהכנסה מנאמנות; (ב) מרבית ההכנסות הפטורות נרשמו במשקי בית להם הכנסות פטורות של למעלה ממיליון ₪ באותה שנה, כלומר הן גבוהות יחסית לפטורים אפשריים הנובעים מהכנסה מעבודה (למשל פטור נכה).

העליון (P99.99-P100).¹¹ מן הנתונים עולה כי בעוד למאיון העליון ללא האלפיון העליון ההכנסה מעבודה נמוכה במקצת מהכנסה מהון (52% להון מול 48% מעבודה), לאלפיון העליון ללא הרבבון העליון ההכנסה מהון גדולה פי חמישה מההכנסה מעבודה (83% מול 17%), ולרבבון העליון ההכנסה מהון גדולה פי 14 מההכנסה מעבודה (93% למול 7%).

לוח 5: שיעור ההכנסות מהון ועבודה עם הגידול בהכנסה, 2013-2021

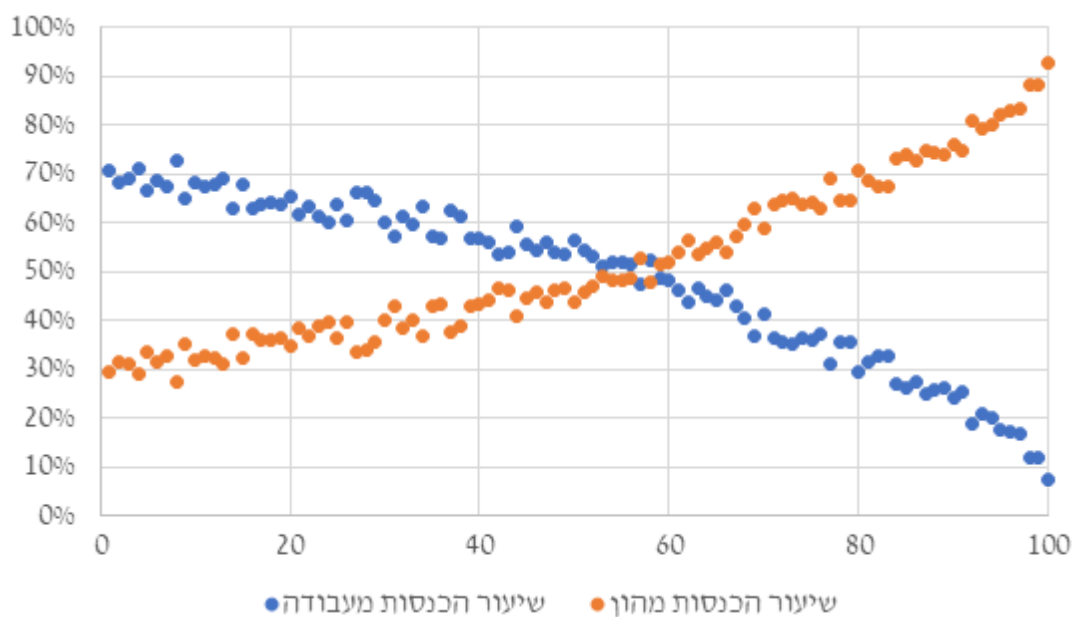
שנה	<u>P99.99-P100</u> <u>רבבון</u>		<u>P99.9-P99.99</u> <u>אלפיון ללא רבבון</u>		<u>P99-P99.9</u> <u>מאיון ללא אלפיון</u>	
	הון	עבודה	הון	עבודה	הון	עבודה
2013	94%	6%	78%	22%	34%	66%
2014	92%	8%	81%	19%	44%	56%
2015	92%	8%	82%	18%	45%	55%
2016	95%	5%	81%	19%	42%	58%
2017	95%	5%	91%	9%	68%	32%
2018	88%	12%	79%	21%	43%	57%
2019	93%	7%	81%	19%	44%	56%
2020	93%	7%	81%	19%	45%	55%
2021	95%	5%	85%	15%	54%	46%
ממוצע	93%	7%	83%	17%	48%	52%

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בתרשים 1 להלן חילקנו בשנת 2021 את המאיון העליון ל-100 רבבונים לפי ההכנסה הכוללת של משקי הבית, ובחנו בכל אחד מהם את שיעור ההכנסה מהון ושיעור ההכנסה מעבודה (לא התייחסנו כאן להכנסות אחרות). מן הנתונים עולה כי שיעור ההכנסות מהון עולה כאשר ההכנסה עולה ובמקביל שיעור ההכנסות מעבודה יורד כאשר ההכנסה עולה. בחמישון הראשון של המאיון העליון ההכנסה מעבודה מהווה כשני שלישי מההכנסות, ושיעור ההכנסות מהון כשליש; בחמישון השלישי ההכנסות מהון יחסית דומות להכנסות מעבודה; בחמישון הרביעי, לראשונה ההכנסות ההוניות גבוהות יותר מההכנסות מעבודה. כלומר, רק ל-0.4% מהאוכלוסייה ההכנסות ההוניות גדולות יותר מההכנסות מעבודה (ושיש להם הכנסה הונית משמעותית). בחמישון הרביעי ההכנסות ההוניות עולות מ-50% לכ-70%. בחמישון החמישי ההכנסות ההוניות ממשיכות לעלות מכ-70% לכ-90%. רק ברבבון העליון, ההכנסות ההוניות חוצות את רף ה-90%.

¹¹ חישוב זה מתייחס רק להכנסות מהון והכנסות מעבודה.

תרשים 1: שיעור ההכנסות מהון ועבודה, רבבונים במאיון העליון, שנת 2021

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה

בלוח 6 להלן אנו מפרטים את ההתפלגות של ההכנסות במאיון העליון מעבודה, בין הכנסות מעבודה שכירה (כולל פנסיה) ובין הכנסות מעסק וממשלח יד (הכנסות החייבות גם הן בשיעור מס שולי). מן הנתונים עולה כי בממוצע שיעור ההכנסה מעבודה שכירה מסך ההכנסות מעבודה עומד על 82%, עם שינויים מינוריים במהלך השנים - הוא נע בטווח 81%-83% בשנות הבדיקה. בהתאמה שיעור ההכנסה מעסק עומד על 18% מההכנסות מעבודה של המאיון העליון.

לוח 6: התפלגות הכנסה מעבודה (יגיעה אישית), 2013-2021

שנה	שיעור הכנסה	
	שיעור הכנסה ממשכורת	שיעור הכנסה מעסק
2013	83%	17%
2014	82%	18%
2015	82%	18%
2016	82%	18%
2017	82%	18%
2018	83%	17%
2019	82%	18%
2020	81%	19%
2021	81%	19%
ממוצע	82%	18%

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בלוח 7 ובתרשים 2 להלן אנו מציגים נתונים על פירוק ההכנסות ההוניות להכנסות הוניות פירותיות (דיבידנדים, שכר דירה, ריבית וכו') ולהכנסות הוניות ממכירת נכסים (רווח הון ושבח על נכסי מקרקעין). ההכנסות ההוניות הפירותיות (שכר דירה, ריבית ודיבידנד) נעות בטווח של 21-32 מיליארד ₪ לשנה, מלבד שנת 2017 בה נרשמה הכנסה הונית פירותית חריגה במאיון העליון של כ-82 מיליארד ₪, כ-52 מיליארד ₪ יותר משנת 2016 (עקב מבצע הדיבידנד כאמור). לעומת זאת ההכנסה ההונית ממכירת נכסים (רווח הון ושבח) נעה בטווח של 12-54 מיליארד ₪. ללא שנת 2017 יוצאת הדופן, ההכנסות הממוצעות משני המקורות ההוניים יחסית דומות.

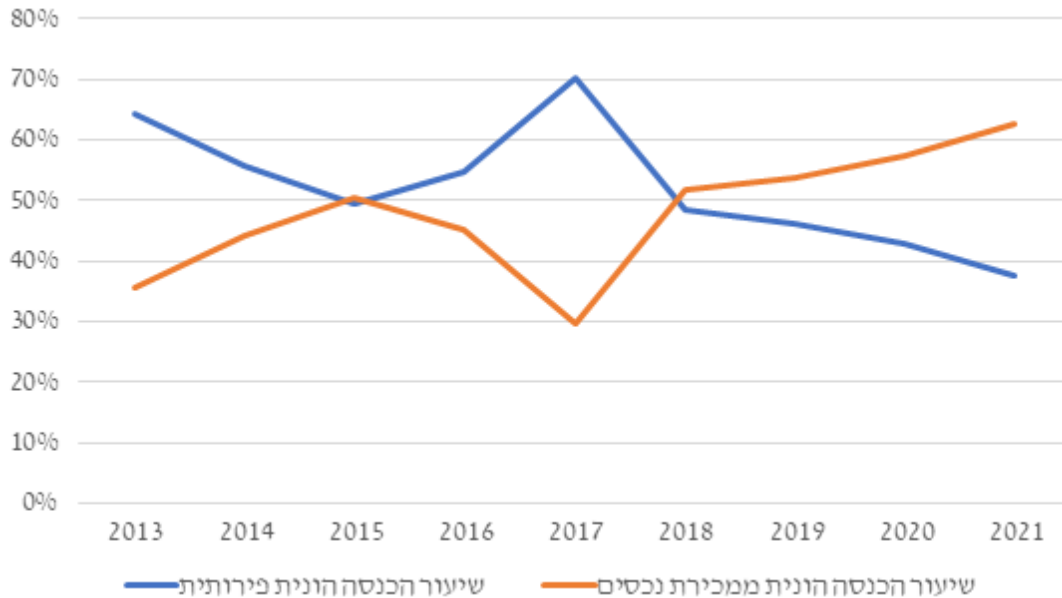
מן הנתונים עולה שבשנים 2013-2017 לרוב ההכנסה ההונית הפירותית הייתה גדולה יותר מההכנסה ההונית ממכירת נכסים, ובשיא הגיעה לכ-70% מההכנסות ההוניות. בשנת 2018 השתוו שני המקורות, ומשנת 2019 ההכנסה ההונית ממכירת נכסים גדולה יותר מההכנסה ההונית הפירותית והגיעה בשיאה ליותר מ-60% מההכנסה ההונית.

לוח 7: התפלגות הכנסות מהון במאיון העליון, 2013-2021, מחירי 2021

שנה	סך הכנסה הונית פירותית (מיליארדי ₪)	סך הכנסה הונית ממכירת נכסים (מיליארדי ₪)	הכנסה הונית פירותית ממוצעת למשק בית (מיליוני ₪)	הכנסה הונית ממכירת נכסים ממוצעת למשק בית (מיליוני ₪)
2013	21.4	11.9	0.5	0.9
2014	23.9	18.9	0.8	1.0
2015	23.5	24.0	1.0	1.0
2016	30.0	24.7	1.0	1.2
2017	81.9	34.6	1.4	3.3
2018	24.5	26.2	1.0	0.9
2019	25.9	30.1	1.1	1.0
2020	27.1	36.4	1.3	1.0
2021	32.1	53.8	1.9	1.2
ממוצע	32.3	29.0	1.1	1.3

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

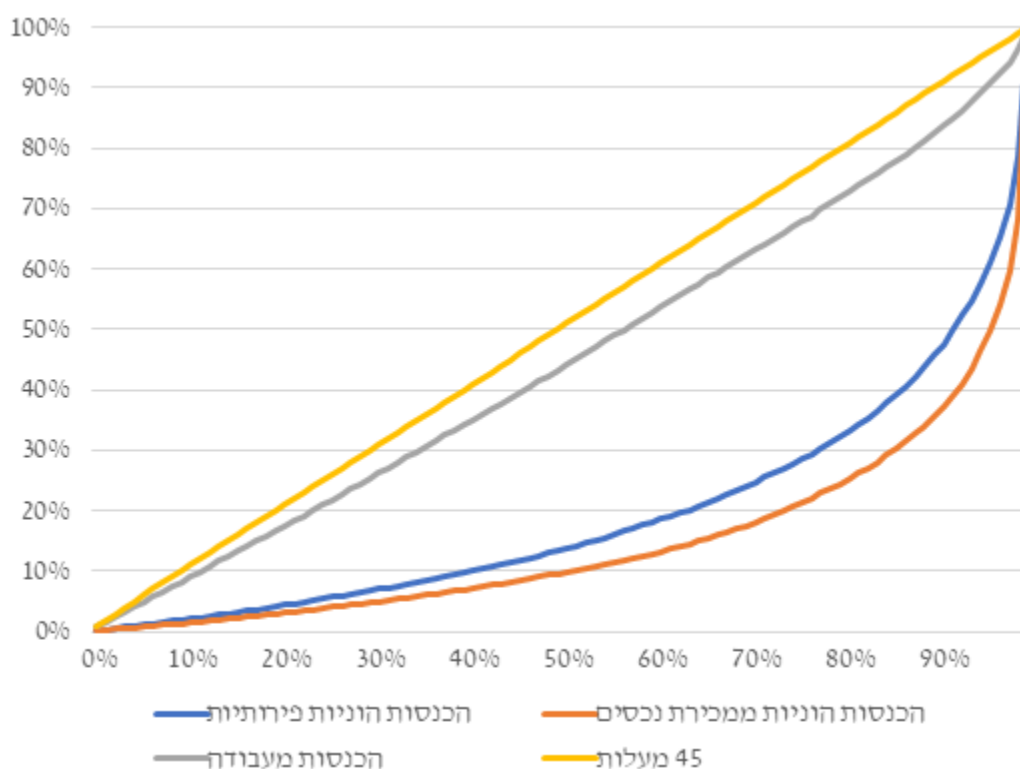
תרשים 2: התפלגות הכנסות הונית במאיון העליון, 2013-2021

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בתרשים 3 להלן אנו משווים את התפלגות הכנסות בתוך המאיון העליון – התפלגות הכנסות מעבודה, התפלגות הכנסות הונית הפירותיות והתפלגות הכנסות הונית ממכירת נכסים – באמצעות עקומת לורנץ. חילקנו את המאיון העליון לרבבונים (לפי הכנסה כוללת בשנת 2021), וסכמנו על הציר ה-Y את שיעור הכנסות המצטבר לכל אפיק הכנסה, בכל רבבון. להשוואה שרטטנו את קו ה-45 מעלות (המבטא שוויון מוחלט). מן הניתוח עולה כי הכנסות מעבודה בתוך המאיון העליון מתפלגות יחסית באופן שוויוני – הכנסות מעבודה של הרבבון העליון שוות ערך להכנסות מעבודה של 4 הרבבונים הראשונים בלבד. לעומת זאת, הכנסות הונית מתפלגות באופן לא שוויוני בתוך המאיון העליון. כך למשל, הכנסה הונית ממכירת נכסים של הרבבון העליון שווה ערך לסך הכנסות הונית ממכירת נכסים של 87 הרבבונים הראשונים. הכנסות הונית הפירותיות קצת יותר שוויוניות: הכנסה הונית הפירותית של הרבבון העליון שוות ערך לסך הכנסות הונית הפירותיות של 66 הרבבונים הראשונים במאיון העליון.

תרשים 3: התפלגות ההכנסות ההוניות בתוך המאיון העליון, עקומת לורנץ, שנת 2021

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

5. תשלום המס במאיון העליון

עקרון מרכזי בבניית מערכת המס הוא עקרון הפרוגרסיביות, על פיו, ככל שהכנסתו של אדם עולה, כך שיעור המס שהוא משלם מתוך הכנסתו עולה. עקרון זה בא לידי ביטוי מרכזי בשיעור המס השולי על יגיעה אישית העולה עם ההכנסה, אך אינו בא לידי ביטוי בשיעור המס על הכנסה מהון, שנקבע לרוב בשיעור קבוע ונמוך יותר משמעותית משיעור המס השולי המקסימלי על הכנסות מעבודה (ונקבע על שיעורים שונים לעתים כאשר מדובר במקורות שונים של הכנסה מהון). מכיוון שה-1% מאופיין בשיעור הכנסה מהון גבוה, הפרוגרסיביות המובנת במערכת נחלשת כאשר מדובר במאיון העליון.

בנוסף לכך, קיימות מספר סוגיות סבוכות באומדן היקף תשלומי המס הישיר של ה-1% אשר כמעט אינם באים לידי ביטוי בשאר האוכלוסייה, הנובעות מהיותם של רבים מהם בעלי חברות. לדוגמא, כאשר חברה מחלקת דיבידנד לבעל השליטה שלה (נניח שמחזיק ב-100%, כמו ברוב החברות בישראל), הכנסה זו והמיסוי עליה נספרים לבעל השליטה. ואולם מס החברות ששילמה החברה אינו נספר ועל כן ניתן לומר שהיקף המס המשולם על ידי בעל השליטה אמור היה להיות גבוה יותר בהיקף מס החברות ששולם. עם זאת, מכיוון שבעל השליטה שולט בתשלומי הדיבידנד של החברה בבעלותו, ובעל השליטה פועל להפחית את תשלומי המסים החלים עליו, חלק משמעותי מהרווחים הקיימים בחברות אינם מחולקים לבעלי השליטה, אלא נשארים בתוך החברה, ונמנע תשלום מס על דיבידנד. על כן ניתן לומר שהיקף ההכנסה של

בעל השליטה היה צריך להיות גדול יותר לפחות בהיקף הרווח שלא חולק בתוספת מס החברות ששולם.

בעבודה זו לא לקחנו סוגיות אלה בחשבון עקב מורכבות הנתונים, וכן מכיוון שהכללת מרכיבים אלה מעלה שאלות נוספות מורכבות לא פחות, על היקף ההכנסה והמס שנדרש לשייך ל-1%. בנוסף, הכניסה לרובד החברות אינה נהוגה בעבודות מקבילות בעולם, כתוצאה מבעיות דומות בנתונים. לפיכך, בחרנו כעת שלא להיכנס לרמת החברות ולהישאר ברמת היחיד.

בלוח 8 אנו מפרטים את תשלומי המסים של המאיון העליון בכל שנה. תשלומי המסים של המאיון העליון עולים באופן הדרגתי (מלבד קפיצה בשנת 2017) מ-15.3 מיליארד ₪ ל-37.2 מיליארד ₪ (מחירי 2021). העלייה בתשלומי המסים נובעת הן מהגידול בהכנסה של ה-1% (מ-67 מיליארד ₪ ל-129 מיליארד ₪), והן כתוצאה מעלייה בשיעור המס האפקטיבי המשולם על ידם. כך, בשנת 2013 עמד שיעור המס המשולם על ידי המאיון העליון על כ-22.7% מהכנסתם, ובשנת 2021 עמד שיעור המס הממוצע על 28.7% - שיעור עלייה ממוצע של 0.8 נקודת אחוז בשנה. בכל התקופה עמד שיעור המס הממוצע של המאיון העליון על 25.6% מההכנסה.

בנוסף לכך, שיעור המס הישיר המשולם על ידי המאיון העליון מכלל תשלומי המסים במדינת ישראל עלה מ-6.4% בשנת 2013 לכ-9.9% בשנת 2021, גידול שנבע הן מגידול בשיעור המס האפקטיבי הנגבה והן מהגידול היחסי בהכנסות המאיון. בממוצע בתקופה זו עמד שיעור המס הישיר ששולם על ידי המאיון העליון על כ-8.6% מסך המסים שנגבו בישראל.

לוח 8: שיעור המס הישיר של המאיון העליון מהכנסתו ומסך המס הנגבה בישראל, מחירי 2021

שנה	סך מס ישיר על המאיון העליון (מיליארדי ₪)	סך הכנסה מאיון עליון (מיליארדי ₪)	שיעור המס האפקטיבי של המאיון העליון מהכנסתו	סך גביית המס בישראל (מיליארדי ₪)	שיעור המס של המאיון העליון מסך המס
	A	B	C=A/B	D	E=A/D
2013	15.3	67.5	22.7%	239.6	6.4%
2014	17.2	75.1	22.9%	252.4	6.8%
2015	20.1	83.4	24.1%	267.6	7.5%
2016	22.7	91.6	24.7%	283.9	8.0%
2017	37.1	152.3	24.4%	307.8	12.1%
2018	24.3	90.8	26.7%	304.9	8.0%
2019	26.3	97.2	27.1%	312.2	8.4%
2020	28.8	105.5	27.3%	308.7	9.3%

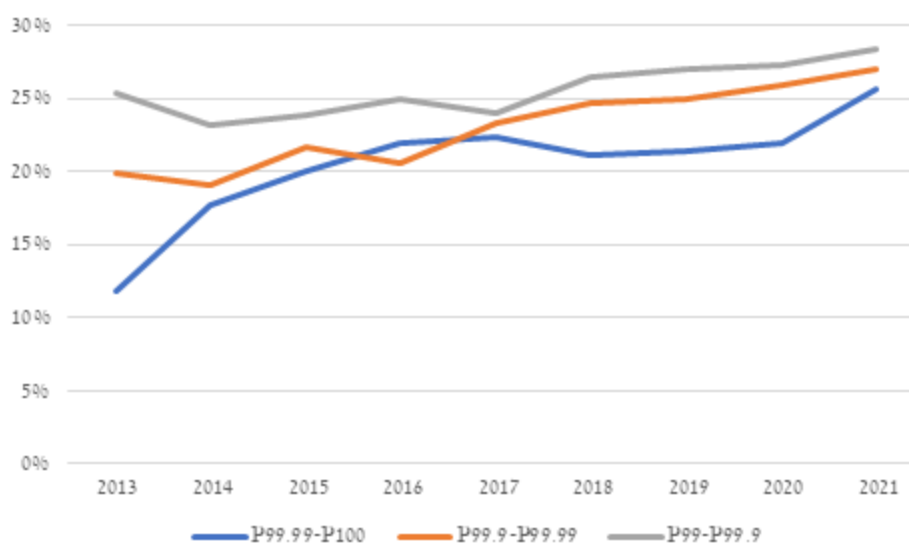
שנה	סך מס ישיר על המאיון העליון (מיליארדי ₪)	סך הכנסה מאיון עליון (מיליארדי ₪)	שיעור המס האפקטיבי של המאיון העליון מהכנסתו	סך גביית המס בישראל (מיליארדי ₪)	שיעור המס של המאיון העליון מסך המס
2021	37.2	129.2	28.7%	376.9	9.9%
ממוצע	25.4	99.2	25.6%	294.9	8.6%

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בתרשים 4 אנו מפרטים את שיעור המס האפקטיבי ששולם במאיון העליון לפי חלוקה לתתי-קבוצות. מן הנתונים עולה כי תשלום המסים בישראל בתוך המאיון העליון הוא רגרסיבי. ככל שהכנסת משק הבית גדולה יותר כך שיעור המס המשולם על ידו נמוך יותר. עוד עולה מן הנתונים כי קיימת מגמה לצמצום רמת הרגרסיביות, ובפרט בשנת 2021 שיעורי המס האפקטיבי של תתי-הקבוצות קרובים יחסית. העלייה ההדרגתית המופיעה בלוח 8 לעיל, מפורקת בתרשים 4 לתתי-הקבוצות ועולה כי עיקר העלייה בשיעורי המס מקורה באלפיון (ללא הרבבון) וברבבון העליון, ששיעורי המס האפקטיביים שלהם היו נמוכים מאוד לפני כעשור. כך למשל הרבבון העליון שילם בשנת 2013 בממוצע 12% מס על הכנסתו בלבד.

יתרה מכך, בשנת 2013 ההפרש בשיעורי המס האפקטיבי בין תתי-הקבוצות היו גבוהים מאוד ונדרש לרדת לשורש העניין. גם בשנים 2018-2020 הפערים בשיעור המס האפקטיבי הם של כ-8 נקודות אחוז ונדרש המשך מעקב – כך שהפערים הרגרסיביים הללו לא יחזרו לאחר שנת 2021 (בה נרשם פער קטן יחסית בשיעור המס האפקטיבי בין תתי-הקבוצות של 5 נקודות אחוז)

תרשים 4: שיעור המס האפקטיבי לפי תתי-הקבוצות במאיון העליון, 2013-2021

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

5.1 פרוגרסיביות מערכת המס במאיון העליון

בלוח 9 ובתרשים 5 להלן אנו מפרטים את סך ההכנסות הכספיות של משקי הבית בישראל לפי הלמ"ס, לפני מס (ברוטו) ואחרי מס (נטו) וכן את ההכנסות של המאיון, האלפיון והרבבון העליונים, לפני מס ואחרי מס. כמו כן אנו מחשבים את שיעור ההכנסות של המאיון מתוך כלל ההכנסות של משקי הבית בישראל.¹²

מן הנתונים עולה כי מלבד שנת 2017, שיעור ההכנסות לפני מס של המאיון העליון מכלל הכנסת משקי הבית נע בין 12.6% (שנת 2013) ובין 17.3% (שנת 2021). כאמור לעיל, בעקבות חלוקת דיבידנד חריגה בשנת 2017, נרשם שיעור חריג וחד פעמי של 20.7% מסך ההכנסות, קרי שהכנסות המאיון העליון הגיעו לחמישית מכלל הכנסות משקי הבית בישראל. נראה כי שיעור ההכנסות של המאיון העליון מתוך כלל הכנסות משקי הבית בישראל הולך ועולה עם השנים. בתוך 9 שנים עלה שיעור ההכנסות לפני מס של המאיון העליון בכמעט 5 נקודות אחוז. ככל שהמגמה הזו תמשך בשנים הבאות, הרי שהדבר יעיד על הקצנה ברמת האי-שוויון במשק.

ללא שנת 2017 שיעורו של האלפיון העליון מתוך כלל ההכנסות נע בין 6.2%-8.5% וגם כאן נרשמה עלייה חדה בשנת 2017 לכ-11.0%. בממוצע בשנים 2013-2021 עמד חלקו של האלפיון העליון על 7.4% מסך הכנסות משקי הבית – פי 74 מחלקו באוכלוסייה.

שיעור ההכנסות לפני מס של הרבבון העליון מתוך כלל הכנסות משקי הבית בישראל נע בטווח 2.9%-3.9% (ללא שנת 2017). בממוצע עמד חלקו בהכנסות משקי הבית על כ-3.6% - פי 360 מחלקו באוכלוסייה.

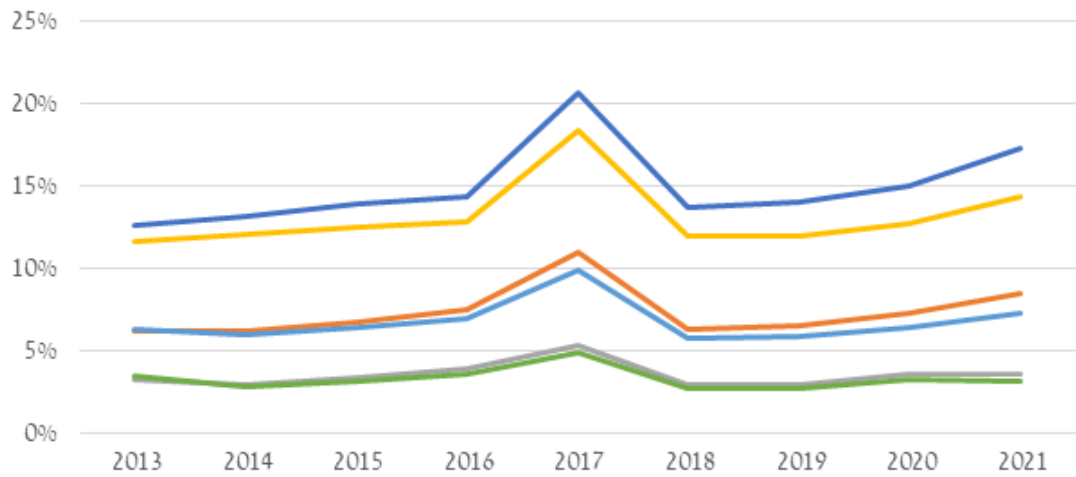
אנו גם מפרטים את שיעור הכנסתם של בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר מכלל הכנסות משקי הבית לאחר מס. לאחר תשלום המס, שיעור ההכנסה של המאיון העליון מכלל הכנסות משקי הבית בישראל נע בטווח 11.7%-14.4%. חלקו של האלפיון העליון בהכנסות נע בטווח 5.8%-7.3%. חלקו של הרבבון העליון נע בטווח 2.7%-3.6% (הכל ללא שנת 2017). מן הנתונים הללו עולה כי רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס במאיון העליון לעומת שאר האוכלוסייה אינה גבוהה.

---

¹² עקב הקושי הידוע לאמוד בסקרים את ההכנסות ההוניות ובפרט את ההכנסות ההוניות של המאיון העליון, אנו מוסיפים את ההכנסות ההוניות של המאיון העליון שחישבנו בנתונים המינהליים לכלל הכנסות משקי הבית בישראל שמקורן בנתוני הלמ"ס.

תרשים 5: שיעור הכנסתם של בעלי ההכנסות הגבוהות מכלל הכנסות משקי הבית בישראל, לפני ואחרי מס, 2013-2021

שיעור הכנסה ברוטו מאיון עליון   שיעור הכנסה ברוטו אלפיון עליון   שיעור הכנסה ברוטו רבבון עליון
 שיעור הכנסה נטו מאיון עליון   שיעור הכנסה נטו אלפיון עליון   שיעור הכנסה נטו רבבון עליון

מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

לוח 9: שיעור הכנסתם של בעלי ההכנסות הגבוהות מכלל הכנסות משקי הבית בישראל, לפני ואחרי מס, 2013-2021, מחירים שוטפים, מיליארדי

₪

ממוצע	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	
	19,916	19,287	19,752	19,333	20,027	19,118	18,671	18,329	17,711	הכנסה כספית ברוטו ממוצעת למשק בית (₪ לחודש, למ"ס)
	16,649	16,320	16,559	16,031	16,518	15,751	15,427	15,149	14,622	הכנסה כספית נטו ממוצעת למשק בית (₪ לחודש, למ"ס)
	2.77	2.71	2.67	2.59	2.51	2.47	2.41	2.36	2.31	מספר משקי בית (מיליונים)
	661.2	627.4	632.3	600.2	603.3	566.7	540.3	519.8	491.7	סך הכנסה כספית ברוטו – כל משקי הבית
	552.8	530.9	530.1	497.7	497.6	466.9	446.4	429.6	405.9	סך הכנסה כספית נטו - כל משקי הבית
	129.2	103.9	96.4	89.3	148.5	89.1	81.6	74.0	66.1	סך הכנסה ברוטו מאיון עליון
	63.2	50.3	44.8	41.2	78.8	46.5	39.9	34.8	32.8	סך הכנסה ברוטו אלפיון עליון
	27.3	25.1	20.5	19.1	38.5	24.1	19.8	16.4	17.2	סך הכנסה ברוטו רבבון עליון
	85.9	62.5	55.5	49.8	113.6	53.2	46.4	42.1	32.6	סך הכנסה הונית ברוטו מאיון עליון
	37.2	28.4	26.1	23.9	36.2	22.0	19.7	16.9	15.0	סך מס מאיון עליון
	16.8	12.2	10.6	9.6	18.1	10.0	8.4	6.5	5.2	סך מס אלפיון עליון
	7.0	5.5	4.4	4.1	8.6	5.3	4.0	2.9	2.0	סך מס רבבון עליון
	747.2	689.9	687.8	650.0	716.9	619.8	586.8	562.0	524.3	סך הכנסה ברוטו אחרי תיקון – כל משקי הבית
	638.7	593.4	585.6	547.5	611.2	520.0	492.9	471.8	438.5	סך הכנסה נטו אחרי תיקון – כל משקי הבית
15.0%	17.3%	15.1%	14.0%	13.7%	20.7%	14.4%	13.9%	13.2%	12.6%	שיעור הכנסה ברוטו מאיון עליון
7.4%	8.5%	7.3%	6.5%	6.3%	11.0%	7.5%	6.8%	6.2%	6.3%	שיעור הכנסה ברוטו אלפיון עליון
3.6%	3.7%	3.6%	3.0%	2.9%	5.4%	3.9%	3.4%	2.9%	3.3%	שיעור הכנסה ברוטו רבבון עליון

ממוצע	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	
13.2%	14.4%	12.7%	12.0%	12.0%	18.4%	12.9%	12.6%	12.1%	11.7%	שיעור הכנסה נטו מאיון עליון
6.8%	7.3%	6.4%	5.8%	5.8%	9.9%	7.0%	6.4%	6.0%	6.3%	שיעור הכנסה נטו אלפיון עליון
3.3%	3.2%	3.3%	2.7%	2.7%	4.9%	3.6%	3.2%	2.9%	3.5%	שיעור הכנסה נטו רבבון עליון

מקור: נתוני הלמ"ס, רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בלוח 10 אנו מפרטים נתונים לגבי רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס במאיון העליון. מן הנתונים עולה כי רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס בקשר לבעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בשנים 2013-2016 הייתה נמוכה מאוד. כך, מערכת המס צמצמה את שיעור ההכנסות של המאיון העליון מכלל הכנסות משקי הבית בכ-9% בלבד (הפחתה ממוצעת של 1.2 נקודות אחוז בחלקם בהכנסות משקי הבית). ברבבון העליון ההפחתה עמדה על 2% בלבד. כלומר מערכת המס כמעט ולא שינתה את חלקו של הרבבון העליון מסך הכנסות משקי הבית בשנים 2013-2016. משמעות הדבר היא שבתקופה זו שיעור המס על הרבבון העליון, 250 משקי הבית בעלי ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל, עמד בקירוב על שיעור המס הממוצע במשק – זו אינדיקציה רגרסיבית מאוד.

בשנים 2018-2021 עלתה רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס בישראל בקשר למאיון העליון. במאיון העליון עלה שיעור ההפחתה לכ-15% בחלקם מהכנסות משקי הבית (בממוצע הופחת חלקם בהכנסות ב-2.2 נקודות אחוז). ברבבון העליון נרשם בתקופה זו שיעור הפחתה של כ-9% בחלקם בהכנסות משקי הבית (כ-0.3 נקודות אחוז).

מן הנתונים הללו עולות מספר תובנות. חלקם בהכנסות של האלפיון והרבבון יחסית יציב במהלך התקופה, ורמת הפרוגרסיביות של המערכת נמוכה (עד כדי רגרסיביות חריגה בשנים מסוימות), אך קיימת מגמת שיפור ברמת הפרוגרסיביות של מערכת המס. במאיון העליון, מלכתחילה רמת הפרוגרסיביות סבירה יותר, גם אם אינה גבוהה, וגם היא במגמת שיפור על פני התקופה. עם זאת, על פני התקופה חלקו לפני מס של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית עולה באופן חד, והשפעתו חזקה הרבה יותר מהגידול ברמת הפרוגרסיביות של מערכת המס.

ניתן לראות מאפיינים אלה בהשוואה בין השנים 2013 ו-2021. בשנת 2013 עמד חלקו של הרבבון העליון על 3.3% לפני מס. לאחר מס גדל חלקו ל-3.5% (מתוך כלל הכנסות משקי הבית לאחר מס). בשנת 2021 היה חלקו של הרבבון העליון 3.7% ומערכת המס הפחיתה אותו ל-3.2%. כלומר, רמת הפרוגרסיביות עלתה, אך השינוי בשורה התחתונה אינו גדול. לעומת זאת בשנת 2013 חלקו לפני מס של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית היה 12.6% ומערכת המס צמצמה אותו קמעה ל-11.7%. בשנת 2021 חלקו של המאיון העליון לפני מס היה גבוה יותר משמעותית ועמד על 17.3%. רמת הפרוגרסיביות של מערכת המס אמנם השתפרה והפחיתה את חלק המאיון העליון בהכנסות משקי הבית ל-14.4%, אך בשורה התחתונה חלקו של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית לאחר מס עלה בין 2013 ל-2021 מ-11.7% ל-14.4%.

**לוח 10: שיעור ההפחתה בחלקם של בעלי ההכנסות הגבוהות מכל הכנסות משקי הבית
באמצעות מערכת המס, 2013-2021**

תקופה	2016-2013	2021-2018
המאיון העליון	-8.9%	-14.9%
האלפיון העליון	-3.8%	-11.3%
הרבבון העליון	-2.2%	-9.2%

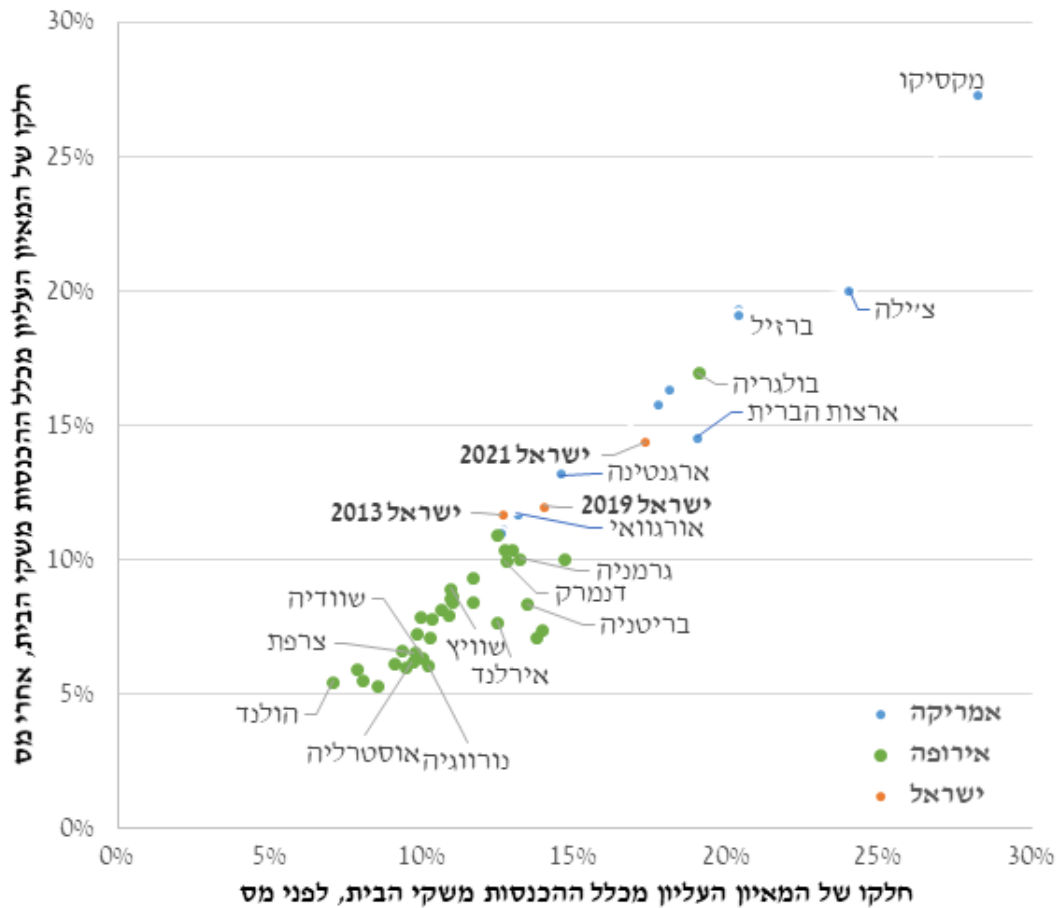
מקור: נתוני רשות המסים ועיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

6. השוואה בינלאומית

בתרשימים 6 ו-7 להלן אנו משווים נתונים לגבי חלקו של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית לפני מס ואחרי מס בישראל לנתונים ממדינות אירופה ואמריקה.

תרשים 6 מציג בכל מדינה (על פי הנתונים המאוחרים ביותר הקיימים במאגר המידע WID) את חלקו של המאיון העליון לפני מס (ציר ה-X) ואחרי מס (ציר ה-Y). מן הנתונים עולה שישראל (על פי נתוני שנת 2021) רחוקה ממדינות אירופה הן מבחינת חלקו של המאיון העליון לפני מס והן בחלקו לאחר מס. המדינות המפותחות היחידות הקרובות לישראל הן ארצות הברית ובולגריה. מן הנתונים עולה כי רמת האי-שוויון בישראל אשר באה לידי ביטוי במדדים אלה היא גבוהה יחסית וקרובה למדינות אמריקה (צפון, מרכז ודרום) המאופיינות ברמות אי-שוויון גבוהות מאוד.

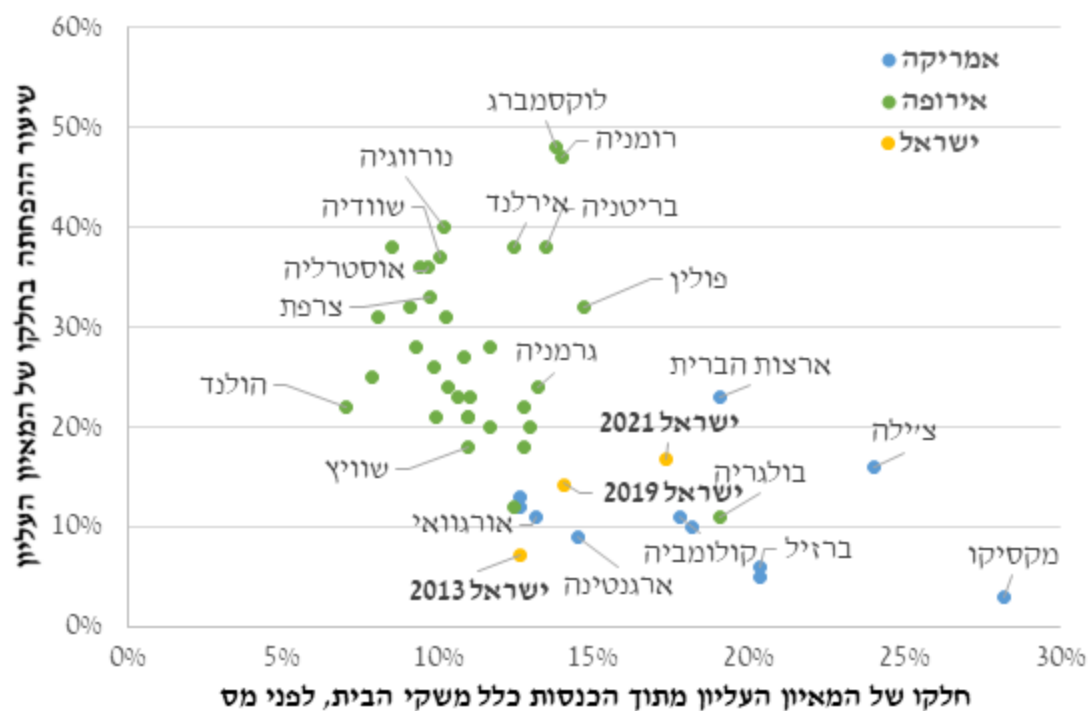
תרשים 6: חלקו של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית, לפני ואחרי מס, השוואה בינלאומית

מקור: נתוני WID ורשות המסים, עיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.

בתרשים 7 להלן, אנו משווים את חלקו של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית בישראל (לפני מס) למול מדינות אירופה ואמריקה וכן את שיעור ההפחתה בחלקו של המאיון העליון על ידי מערכת המס. מן הנתונים עולה כי שיעור ההפחתה בחלקו של המאיון העליון נע בישראל בשנים 2013-2021 בין 5%-15% הוא נמוך מאוד יחסית למדינות אירופה הנעות ברובן בין 20%-40% שיעור הפחתה. ישראל הרבה יותר קרובה במאפייני הפרוגרסיביות של מערכת המס שלה על בעלי ההכנסות הגבוהות למדינות אמריקה – מערכות מס המאופיינות ברמת אי שוויון גבוהה וברמת פרוגרסיביות נמוכה מאוד.

תרשים 7: צמצום חלקו של המאיון העליון בהכנסות משקי הבית באמצעות מערכת המס – השוואה בינלאומית

מקור: נתוני WID ורשות המסים, עיבודי חטיבת תכנון וכלכלה.